

Norge øver

15.6.2026

Norge øver er en nasjonal diskusjonsøvelse rettet mot alle landets kommuner. Øvelsen skal bidra til økt kunnskap og forståelse om kommunenes rolle og ansvar i en sikkerhetspolitisk krise eller krig.

Innhold

Overordnet scenario – bakteppe	4
Regionale scenarioer	5
Agder	5
Innlandet	5
Møre og Romsdal	6
Nordland	6
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	7
Rogaland	8
Troms og Finnmark	8
Trøndelag	9
Vestland	9
Vestfold og Telemark	10
Temascenarioer	11
1. Bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon	11
2. Alliert mottak	11
3. Helse og omsorg	12
4. Vannforsyning	13
5. Beskyttelse av sivilbefolkningen	13
7. Sosial beredskap	15
8. Brann og redning	16
Diskusjonsspørsmål	17
Kriseledelsen	17
Beredskapsrådet	17
Virksomheter	18
Avsluttende refleksjoner	18

Overordnet scenario – bakteppe

Som følge av væpnet angrep på militær infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner i Baltikum, har NATO erklært artikkel 5. NATO har aktivert sitt operative planverk og igangsatt styrkeoppbygging i Øst-Europa, Baltikum og Norden.

Et angrep på en NATO-alliert regnes som et angrep på alle, og dermed er Norge i krig.

Kamphandlingene har ikke nådd norsk territorium, men Norge utsettes for sammensatt virkemiddelbruk. Dette er rettet mot både sivil og militær infrastruktur i form av digitale angrep, desinformasjon og trusler om sabotasje mot kritisk infrastruktur og trusler mot myndighetspersoner.

Myndighetene har iverksatt tiltak for å styrke evnen til å gi vertslandsstøtte og ivareta kritiske samfunnsfunksjoner.

Forsvaret har fått myndighet til å rekvirere sivile ressurser. Forsvaret rekvirerer kjøretøy, drivstoff, lagringsarealer og annet materiell som er nødvendig for militær virksomhet. Allierte styrker ankommer norske havner og flyplasser. Dette betyr at sivilsamfunnet kan oppleve forsinkelser og forstyrrelser grunnet militære transporter og tilstedeværelse.

Heimevernet har det territorielle ansvaret for beskyttelse av viktige militære og sivile installasjoner, og har innkalt sine vernepliktige soldater.

Sivilforsvaret har kalt inn et betydelig antall tjenestepliktige og forbereder sivile beskyttelsestiltak.

Myndighetenes budskap er tydelig:

"I en sikkerhetspolitisk krise eller krig, er kommunenes viktigste oppgave å gjøre det samme som i fredstid: å ivareta innbyggernes sikkerhet og trygghet. Kommunene skal yte de kritiske tjenestene innbyggere trenger i hverdagen, sikre god styring og kriseledelse, samt samordne andre sivile aktører og myndigheter med beredkapsoppgaver i kommunen."

Myndighetene understreker at opprettholdelsen av kritiske samfunnsfunksjoner og egenberedskap er avgjørende for vår samlede motstandskraft.

Regionale scenarier

Agder

I Agder fylke merkes situasjonen umiddelbart. Vernepliktig personell kalles inn til tjeneste i Forsvaret, og tjenestepliktige innkalles til Sivilforsvaret for å forberede ivaretagelse av sivilbeskyttelsestiltak. I tillegg reiser utenlandske arbeidstakere tilbake til sine hjemland, flere blir borte fra arbeid for å ivareta familie og enkelte velger selvevakuering som følge av krigsfrykt. Samlet medfører dette anslagsvis at 10 prosent av arbeidsstyrken i offentlige og private virksomheter forsvinner på kort varsel.

Kommunene opplever knapphet på arbeidskraft. Dette er spesielt utfordrende for tekniske tjenester, helse- og omsorgstjenester. Små fagmiljøer blir sårbare når nøkkelpersonell mobiliseres.

Transport- og infrastrukturene blir satt under press. E18 gjennom Agder, regionens havner, flyplass og jernbane får økt belastning som følge av militær aktivitet og økt transportbehov.

Forsvaret har fått myndighet til å rekvirere sivile ressurser som drivstoff, lagringsarealer og annet materiell som er nødvendig for militær virksomhet.

Samtidig rammes regionen av ustabilitet i kritisk infrastruktur. Digitale angrep mot kraftproduksjon og -distribusjon fører til periodiske bortfall av strøm, som igjen gir svikt i elektronisk kommunikasjon (mobilnett og internett). Dette gjør det vanskelig å opprettholde normal drift i både offentlige og private virksomheter.

Innlandet

I Innlandet merkes situasjonen umiddelbart. Vernepliktig personell kalles inn til tjeneste i Forsvaret, og tjenestepliktige innkalles til Sivilforsvaret for å forberede ivaretagelse av sivilbeskyttelsestiltak. I tillegg reiser utenlandske arbeidstakere tilbake til sine hjemland, flere blir borte fra arbeid for å ivareta familie og enkelte velger selvevakuering som følge av krigsfrykt. Samlet medfører dette anslagsvis at 10 prosent av arbeidsstyrken i offentlige og private virksomheter forsvinner på kort varsel. Dette er spesielt utfordrende for tekniske tjenester, helse- og omsorgstjenester. Små fagmiljøer blir sårbare når nøkkelpersonell mobiliseres.

Forsvaret rekvirerer kjøretøy, drivstoff, maskiner og lagerkapasitet fra både næringsliv og kommuner. Landbruket og skognæringen i Innlandet mister deler av maskinparken sin, noe som påvirker matproduksjon, vedlikehold av skogsveier og lokal transport.

Store lagerbygg og industriområder tas i bruk til forsyning og mellomlagring. Dette styrker Forsvarets logistikk, men forsterker mangelen på tilgjengelige varer og tjenester for sivilsamfunnet.

Regionen rammes av ustabilitet og delvis bortfall av kritisk infrastruktur. Selv med omfattende vannkraftproduksjon blir elektrisitetsforsyningen sårbar når overføringslinjer rammes, og reparasjoner forsinkes av begrenset tilgang på reservedeler. Elektronisk kommunikasjon (mobilnett og internett) fungerer ustabil, særlig i fjell- og dalstrøk, der dekningen i utgangspunktet er mer sårbar.

Samferdselen rammes. Sentrale transportårer gjennom regionen benyttes i stor grad til militær transport. Særlig gjelder dette nord-sør-forbindelsene gjennom Gudbrandsdalen og Østerdalen, i tillegg til jernbanestrekninger og viktige fjelloverganger. Dette fører til stengninger, omkjøringer og forsinkelser for sivil trafikk.

Møre og Romsdal

I Møre og Romsdal er situasjonen merkbar på flere områder. Vernepliktig personell kalles inn til tjeneste i Forsvaret, og tjenestepliktige innkalles til Sivilforsvaret for å forberede ivaretagelse av sivilbeskyttelsestiltak. I tillegg reiser utenlandske arbeidstakere tilbake til sine hjemland, flere blir borte fra arbeid for å ivareta familie og enkelte velger selvevakuering som følge av krigsfrykt. Samlet medfører dette anslagsvis at 10 prosent av arbeidsstyrken i offentlige og private virksomheter forsvinner på kort varsel. Dette skaper utfordringer for helse- og omsorgstjenestene, samt for andre sentrale næringer som leverandørindustri innen offshore, energi og sjømatsektoren.

Transport- og infrastrukturene er komplekse og sårbare med avhengighet til tunneler, broer og ferjesamband. Økt militær aktivitet og transportbehov belaster havner, lufthavner og veinettet, særlig E39 som hovedåre. Dette forsterkes ytterligere av at Forsvaret rekvirerer fartøy, kjøretøy, havner og lagerkapasiteter.

Det er økt risiko for angrep mot særlig utsatte olje- og gassinstallasjoner og -infrastruktur i fylket. Dette kan få alvorlige konsekvenser for energiforsyningen nasjonalt og til Europa.

Over tid preges Møre og Romsdal av knapphet på personell, reservedeler, transportkapasitet og entreprenørressurser. Dette svekker reparasjons- og gjenopprettingsevnen i fylket.

Hendelser som normalt kan håndteres lokalt, som skred, skader på vei, tunnelstengninger, tekniske feil på ferjesamband eller skader på kaier og broer, får derfor større og mer langvarige konsekvenser.

Nordland

I Nordland er situasjonen merkbar på flere områder. En økende tilstrømning av personer som på eget initiativ forlater nordområdene (selvevakuering) skaper press på transport- og mottakskapasitet, samt lokale tjenester. Flere oppholder seg midlertidig i kommunene, noe som gir økt belastning på helse- og omsorgstjenester, overnattingskapasitet og forsyning av nødvendige varer.

Vernepliktig personell kalles inn til tjeneste i Forsvaret, og tjenestepliktige innkalles til Sivilforsvaret for å forberede ivaretagelse av sivilbeskyttelsestiltak. I tillegg reiser

utenlandske arbeidstakere tilbake til sine hjemland og flere blir borte fra arbeid for å ivareta familie.

Samlet medfører dette anslagsvis at 10 prosent av arbeidsstyrken i offentlige og private virksomheter forsvinner på kort varsel. Dette skaper knapphet på arbeidskraft i flere kritiske samfunnsfunksjoner, særlig i små kommuner.

Den militære aktiviteten øker i regionen, og Nordlands strategiske beliggenhet gjør fylket sentralt for mottak og videre forflytning av allierte styrker. Forsvaret rekvirerer kjøretøy, fartøy, drivstoff og logistikk- og lagerkapasiteter, noe som påvirker det sivile samfunnet gjennom redusert tilgang på transportressurser og vareleveranser. Samtidig settes veisystemet under press, der særlig E6 som hovedåre er sårbar ved stengninger og omdirigering av trafikk.

Nordland rammes også av periodiske bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon. I enkelte områder faller 5G-nettet ut over lengre perioder, som rammer internett og telefonsamtaler. Det foregår forstyrrelser (spoofing) av navigasjonssystemer (GNSS), som medfører tidvis bortfall i satellittnavigasjon for luftfart, sjøfart og beredskapsressurser, blant annet redningsressurser. Dette, i kombinasjon med lange avstander og få alternative ruter, forsterker sårbarheten i regionen og reduserer fremkommeligheten ytterligere.

Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

I Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus merkes situasjonen umiddelbart. Vernepliktig personell kalles inn til tjeneste i Forsvaret, og tjenestepliktige innkalles til Sivilforsvaret for å forberede ivaretagelse av sivilbeskyttelsestiltak. I tillegg reiser utenlandske arbeidstakere tilbake til sine hjemland, flere blir borte fra arbeid for å ivareta familie og enkelte velger selvevakuering som følge av krigsfrykt. Samlet medfører dette anslagsvis at 10 prosent av arbeidsstyrken i offentlige og private virksomheter forsvinner på kort varsel. I en region preget av høy befolkningstetthet og komplekse tjenester skaper dette raskt knapphet på arbeidskraft i flere kritiske samfunnsfunksjoner.

Den militære aktiviteten øker betydelig. Regionens sentrale rolle i nasjonal sikkerhet gjør den til et hovedområde for mottak og forflytning av nasjonale og allierte styrker. Militære installasjoner og støttestrukturer (i Akershus og Buskerud) aktiveres i større omfang. Østfolds grensenære beliggenhet og tilgang til Oslofjorden benyttes av Forsvaret.

Forsvaret rekvirerer kjøretøy, drivstoff, eiendom og lager- og transportkapasiteter, som legger press på sivile ressurser og fører til forsinkelser i vareflyt og tjenesteleveranser.

Transport- og infrastruktursystemene settes under sterkt press. Veinettet rundt hovedstaden, jernbane, havner og flyplasser får økt belastning som følge av militær aktivitet.

Det er indikasjoner på økt bruk av fritidsboliger i regionen. Ved at flere oppholder seg i fylket enn normalt kan det legge ytterligere press på kommunale tjenester og lokal beredskap.

Samtidig rammes regionen av ustabilitet i kritisk infrastruktur. Periodiske bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon (mobilnett og internett) gjør at digitale tjenester er tidvis

utilgjengelige. I en region med høy grad av digitalisering og sterke gjensidige avhengigheter får dette raskt konsekvenser.

Rogaland

I Rogaland merkes situasjonen raskt. Vernepliktig personell kalles inn til tjeneste i Forsvaret, og tjenestepliktige innkalles til Sivilforsvaret for å forberede ivaretagelse av sivilbeskyttelsestiltak. I tillegg reiser utenlandske arbeidstakere tilbake til sine hjemland, flere blir borte fra arbeid for å ivareta familie og enkelte velger selvevakuering som følge av krigsfrykt. Samlet medfører dette anslagsvis at 10 prosent av arbeidsstyrken i offentlige og private virksomheter forsvinner på kort varsel. Dette skaper knapphet på arbeidskraft i flere kritiske samfunnsfunksjoner.

Den militære aktiviteten øker i Rogaland, en region som huser sentral forsvarsinfrastruktur. Forsvaret rekvirerer kjøretøy, drivstoff, maskiner og lagerkapasitet fra både næringsliv og kommuner. Dette binder opp ressurser og reduserer kapasiteten i sivile næringer. Landbruket mister deler av maskinparken, som påvirker matproduksjon og husdyrdrift.

Samtidig opplever Rogaland ustabilitet i strømforsyning og elektronisk kommunikasjon (internett og mobilnett). Dette utfordrer kommunenes evne til å opprettholde kritiske tjenester, og påvirker også driften i petroleumsvirksomheten.

Det er økt risiko for angrep mot særlig utsatte olje- og gassinstallasjoner og -infrastruktur i fylket. Dette kan få alvorlige konsekvenser for energiforsyningen nasjonalt og til Europa.

Transportsystemene settes under press. Veinettet i regionen, særlig Nord-Jæren rundt de største byområdene og langs E39 og E134, jernbane, havner og lufthavn opplever økt belastning som følge av militær aktivitet.

Troms og Finnmark

I Troms og Finnmark merkes situasjonen raskt. Vernepliktig personell kalles inn til tjeneste i Forsvaret, og tjenestepliktige innkalles til Sivilforsvaret for å forberede ivaretagelse av sivilbeskyttelsestiltak. I tillegg reiser utenlandske arbeidstakere tilbake til sine hjemland, flere blir borte fra arbeid for å ivareta familie og enkelte velger selvevakuering som følge av krigsfrykt. Samlet medfører dette anslagsvis at 10 prosent av arbeidsstyrken i offentlige og private virksomheter forsvinner på kort varsel. Dette skaper knapphet på arbeidskraft i flere kritiske samfunnsfunksjoner.

Det har oppstått uro i lokalbefolkningen. Det fører til at mange forsøker å forlate regionen av frykt for krig, og skaper betydelig press på flytrafikk, ferger og veinett. Det oppstår økt etterspørsel av drivstoff og nødvendighetsvarer.

Det foregår forstyrrelser (spoofing) av navigasjonssystemer (GNSS), som medfører tidvis bortfall i satellittnavigasjon for luftfart, sjøfart og beredskapsressurser, blant annet

redningsressurser. Dette, i kombinasjon med lange avstander og få alternative ruter, forsterker sårbarheten i regionen og reduserer fremkommeligheten ytterligere.

Trøndelag

I Trøndelag merkes situasjonen raskt. Vernepliktig personell kalles inn til tjeneste i Forsvaret, og tjenestepliktige innkalles til Sivilforsvaret for å forberede ivaretagelse av sivilbeskyttelsestiltak. I tillegg reiser utenlandske arbeidstakere tilbake til sine hjemland, flere blir borte fra arbeid for å ivareta familie og enkelte velger selvevakuering som følge av krigsfrykt. Samlet medfører dette anslagsvis at 10 prosent av arbeidsstyrken i offentlige og private virksomheter forsvinner på kort varsel. Dette skaper knapphet på arbeidskraft i flere kritiske samfunnsfunksjoner.

Presset på transport- og logistikksystemene er raskt merkbart. Som et sentralt bindeledd mellom sør og nord øker trafikken betydelig i regionen. Dette både som følge av økt militær aktivitet, og tilstrømming av sivile som på grunn av krigsfrykt forlater Troms og Finnmark. Veier, jernbane, havner og lufthavn får en nøkkelrolle i mottak og videre forflytning av allierte styrker, samtidig som kapasiteten utfordres.

Tilstrømming av sivile fra nordområdene fører til økt press på mottaks- og overnattingskapasiteter, helsetjenester og forsyning av nødvendige varer. Samtidig påvirker forsinkelser i transport både vareflyt og matforsyning, og skaper ringvirkninger på tvers av sektorer. Kommunene må håndtere både gjennomgangstrafikk og personer som oppholder seg i fylket over tid.

Periodiske bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon (mobilnett og internett) gjør at digitale tjenester tidvis er utilgjengelige. I en region med høy grad av digitalisering og sterke gjensidige avhengigheter får dette raskt konsekvenser og utfordrer kommunenes evne til å opprettholde kritiske tjenester.

Vestland

I Vestland merkes situasjonen raskt. Vernepliktig personell kalles inn til tjeneste i Forsvaret, og tjenestepliktige innkalles til Sivilforsvaret for å forberede ivaretagelse av sivilbeskyttelsestiltak. I tillegg reiser utenlandske arbeidstakere tilbake til sine hjemland, flere blir borte fra arbeid for å ivareta familie og enkelte velger selvevakuering som følge av krigsfrykt. Samlet medfører dette at anslagsvis 10 prosent av arbeidsstyrken i offentlige og private virksomheter forsvinner på kort varsel. Dette skaper knapphet på arbeidskraft i flere kritiske samfunnsfunksjoner.

Transportsystemet som er sammensatt og sårbart, med avhengighet av tunneler, ferjer og fjelloverganger, får raskt begrensninger i kapasitet som reduserer fremkommeligheten for sivile aktører. Samtidig rekvirerer Forsvaret fartøy, kjøretøy samt havne- og lagerkapasitet for å understøtte militære behov, noe som ytterligere binder opp kritiske ressurser. Den største flyplassen i fylket blir et sentralt knutepunkt for både sivil og militær drift, mens jernbanens endestasjon i Vestland forsterker presset på regionens transportårer. Til sammen skaper

dette en situasjon med betydelig redusert fleksibilitet og økt sårbarhet i samfunnets samlede transportkapasitet.

Samtidig opplever regionen ustabilitet i strømforsyning og elektronisk kommunikasjon, som utfordrer kommunenes evne til å opprettholde kritiske tjenester. Til tross for omfattende vannkraftproduksjon blir strømforsyningen sårbar når kraftlinjer påvirkes og reparasjoner forsinkes som følge av begrenset tilgang på reservedeler. Mobilnettet er ustabilt, særlig i fjell- og dalstrøk der dekningen i utgangspunktet er mer sårbar.

Det er økt risiko for angrep mot særlig utsatte olje- og gassinstallasjoner og -infrastruktur i fylket. Dette kan få alvorlige konsekvenser for energiforsyningen nasjonalt og til Europa.

Vestfold og Telemark

Situasjonen merkes raskt i Vestfold og Telemark. Vernepliktig personell kalles inn til tjeneste i Forsvaret, og tjenestepliktige innkalles til Sivilforsvaret for å forberede ivaretagelse av sivilbeskyttelsestiltak. I tillegg reiser utenlandske arbeidstakere tilbake til sine hjemland, flere blir borte fra arbeid for å ivareta familie og enkelte velger selvevakuering som følge av krigsfrykt. Samlet medfører dette at anslagsvis 10 prosent av arbeidsstyrken i offentlige og private virksomheter forsvinner på kort varsel. Dette skaper knapphet på arbeidskraft i flere kritiske samfunnsfunksjoner.

Regionen får en sentral rolle i mottak og forflytning av allierte styrker. Havner, veier, jernbane og lufthavner tas i økende grad i bruk. Samtidig fører økt trafikk og prioritering av militære transporter til forsinkelser i sivil vareflyt og press på lokale ressurser.

Det oppstår periodiske bortfall av strømforsyning og elektronisk kommunikasjon. Bortfallet av elektronisk kommunikasjon får større utslag for både beredskap og tjenesteyting.

Det er indikasjoner på økt bruk av fritidsboliger i regionen. Ved at flere oppholder seg i kommunen enn normalt, kan det legge ytterligere press på kommunale tjenester og lokal beredskap. I Grenlandsområdet skaper situasjonen særlig bekymring knyttet til industrien og håndtering av farlige stoffer. Forstyrrelser i drift eller tilsiktede hendelser kan få store konsekvenser og kreve rask respons fra kommunene.

Temascenarier

1. Bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon

Like over midnatt oppstår det et større strømbrudd i kommunen. Om lag 85 prosent av innbyggere og virksomheter mister strømmen, inkludert området der kommunens administrasjonssenter ligger. Temperaturen er – 5 °C, og værmeldingen varsler økende snøfall det neste døgnet. Dette vil kunne redusere fremkommeligheten på veinettet.

Etter om lag én time kommer strømmen tilbake i deler av kommunen. Utover morgenen og formiddagen oppstår det imidlertid nye og gjentatte strømbrudd i ulike områder i kommunen. Det varierer fra korte avbrudd til flere timer uten strøm. Strømselskapene arbeider med feilsøking, men opplyser at årsaken til problemene foreløpig er uklar. På ettermiddagen forverres situasjonen. Strømbruddene varer lenger og rammer større områder av kommunen. Enkelte områder blir uten strøm i flere timer sammenhengende. Mobilnett og internett faller ut tidligere enn forventet, til tross for reservestrøm.

Strømbruddene påvirker kommunale tjenester, næringsliv og andre samfunnskritiske funksjoner. I perioder faller digitale systemer ut, flere bygg står uten oppvarming, og det meldes om heisstans.

Samtidig oppstår det mistanke om at bortfallet av strøm og elektronisk kommunikasjon kan være forårsaket av tilsiktede handlinger.

Kommunen får informasjon om at flere helseinstitusjoner har begrenset kapasitet på reservestrøm, anslått til mellom 12 og 24 timer. Flere områder mister vannforsyningen, samtidig som økende snøfall gjør det vanskeligere å komme frem på veiene.

Statsforvalteren ber kommunen planlegge for å opprettholde kritiske funksjoner i minst 72 timer uten stabil strøm og elektronisk kommunikasjon. Nabokommuner er også rammet og har begrenset mulighet til å bistå.

2. Alliert mottak

Allierte styrker ankommer norske havner og flyplasser raskt. Over en periode på ti dager ankommer det over ulike deler av Norge til sammen 50 000 soldater, 2 700 tunge kjøretøy, 12 000 lette kjøretøy og 18 000 containere med forsyninger. Etter det innledende mottaket av allierte styrker vil det være behov for kontinuerlig transport av materiell, forsyninger og forsterkninger mellom mottaksområder og områder der styrkene opererer.

Tidlig mandag morgen mottar statsforvalter melding fra distriktssjefen i Heimevernet om at mottak av allierte styrker vil igangsettes innen 72 timer i flere av kommunene i fylket.

Forsvaret opplyser i fylkesberedskapsrådet at flere kommuner i fylket vil måtte forvente å ta imot avdelinger fra allierte land, som består av militære styrker med pansrede og motoriserte kjøretøy. Totalt anslås styrken å bestå av rundt 1 500 allierte soldater og et stort antall tunge kjøretøy. Informasjonen om hvor lenge de skal oppholde seg i fylket vil bli oppgitt på et senere tidspunkt, men foreløpige planer legger til grunn et opphold på 10-14 dager.

Ressursbehovet øker både i Forsvaret og i sivilsamfunnet. Dette fører til enkelte kapasitetsutfordringer knyttet til blant annet drivstoff, helsepersonell, reservedeler og teknisk utstyr.

Mange innbyggere i kommunene etterspør informasjon. Flere opplever en mulig militær innkvartering som utrygt og er bekymret for hvilke konsekvenser det vil få for nærområdene. Dette skaper uro i lokalsamfunnet.

Statsforvalteren og Forsvaret samarbeider tett om å gi befolkningen tydelig og oppdatert informasjon. Målet er å skape trygghet og hindre rykter og usikkerhet.

3. Helse og omsorg

Kommunen varsles om at det kan bli behov for å overføre en del av pasientene fra spesialisthelsetjenesten til primærhelsetjenesten i kommunen. Kommunen kan dermed få ansvar for pasienter med større medisinske behov enn normalt, tilsvarende ca. 5 prosent av sykehjems plassene. Samtidig må kommunen kunne håndtere nye pasienter som ikke kan legges inn på sykehus og med behov for daglig medisinsk oppfølging. Dette vil kunne medføre betydelig økt belastning på legevakt, fastleger og sykehjemsleger.

Flere av de ansatte i kommunens helsesektor er mobilisert til tjeneste i Forsvaret, og tilgangen på utenlandsk helsepersonell reduseres idet mange velger å reise tilbake til sitt hjemland. Ut over normalt sykefravær, møter anslagsvis 70 prosent av de ansatte på jobb.

I tillegg til disse utfordringene oppleves det stadige bortfall av både strømforsyning og elektronisk kommunikasjon som mobilnettet og internett.

Legevakt, fastleger og tannhelsetjenesten må klare seg uten journalsystemer og laboratorietjenester og kan ikke kommunisere med andre deler av helsetjenesten. Akutte vurderinger må gjøres uten digital støtte. Elektroniske resepter fungerer ikke, og utlevering til institusjoner og andre helsetjenester vil være teknisk krevende.

Behovet for psykisk helsehjelp og oppfølging av sårbare innbyggere øker. Isolasjon, kulde og manglende mulighet for kontakt med pårørende skaper uro blant både barn, unge og voksne.

4. Vannforsyning

Norske etterretnings- og sikkerhetsmyndigheter har over tid fått informasjon om økt aktivitet på nettforum i Europa der angrep mot vannforsyningssystemer diskuteres. Det er også registrert at Norge omtales i disse forumene. I en samlet vurdering fra norske sikkerhetstjenester heves cybersikkerhetsnivået, og det vises til en forhøyet trussel mot kritisk infrastruktur i Norge.

Politiet har den siste tiden mottatt varsel om droneflyging rundt drikkevannsbassenger. Det er spesielt tre kommuner hvor aktiviteten har vært størst; [xx], [yy] og [zz].

For to dager siden meldte [ææ] og [øø] kommune om innbrudd i drikkevannsbassenger til Mattilsynet. Politiet har også varslet om hendelsene. Det ble funnet deler av emballasje for ukjente kjemikalier ved bassengene, og det er uvisst hva som er motivet bak innbruddene.

Riksmediene har mottatt varsel om mulig sabotasje mot drikkevannsforsyninger fra ukjent avsender.

Norske sikkerhetstjenester vurderer det som sannsynlig at det kan komme flere anslag innen kort tid, og vil informere relevante aktører om nåsituasjonen.

Samtidig spres bilder fra flere mulige innbrudd ved drikkevannsbassenger på ulike steder i regionen raskt i sosiale medier. Det blir fremsatt påstander om at norsk drikkevann er giftig og at myndighetene skjuler sannheten. Innleggene er i ferd med å gå viralt.

5. Beskyttelse av sivilbefolkningen

Tilflytningskommune ved krigsutflytting

Som følge av den sikkerhetspolitiske utviklingen vurderer regjeringen å beslutte krigsutflytting i deler av Norge.

Uavhengig av om din kommune allerede er utpekt som tilflyttingsområde eller ikke, er kommunen nå bedt om å forberede seg på å ta imot krigsutflyttede.

Kommunen skal forberede seg på å ta imot et antall tilsvarende 10 prosent av eget innbyggertall. Gruppen som kommer vil bestå av både sårbare personer, barnefamilier og andre med behov for langvarig oppfølging og opphold.

Kommunen må derfor planlegge å tilby husly, forpleining og andre nødvendige kommunale tjenester til denne gruppen over en periode på inntil fem år.

Transittkommune ved krigsutflytting

Som følge av den sikkerhetspolitiske utviklingen vurderer regjeringen å beslutte krigsutflytting i deler av Norge. Deres kommune ligger i et område som vurderes tilstrekkelig sikkert til å fungere som transittområde for en krigsutflyttet befolkning på vei til et tilflyttingsområde.

Kommunen må være forberedt på å ta imot, registrere og forpleie et antall tilsvarende 10 prosent av egen befolkning, over en periode på inntil én uke mens de er i transitt.

Situasjonen vil kreve at kommunen håndterer logistikk, mottak, midlertidig innkvartering, forpleining og eventuell helsehjelp, samtidig som ordinær drift opprettholdes.

Tilfluktsrom

Som følge av en raskt forverret sikkerhetspolitisk situasjon beslutter regjeringen at alle landets tilfluktsrom skal klargjøres for drift innen 72 timer. Kommunen blir kontaktet av Sivilforsvaret, som ber om bistand til klargjøring og drift av offentlige tilfluktsrom, samtidig som kommunen må skaffe oversikt over egne private tilfluktsrom og deres status.

Samtidig øker informasjonsbehovet blant innbyggerne. Kommunen mottar mange spørsmål om hvor nærmeste tilfluktsrom er, hvem som har tilgang og om kapasiteten er tilstrekkelig. På sosiale medier deles påstander om tilfluktsrom som ikke er operative, noe som skaper uro.

Flere personer med funksjonsnedsettelse og deres pårørende tar også kontakt med kommunen om spørsmål om tilgjengelighet, tilrettelegging og hvordan deres behov vil ivaretas dersom tilfluktsrom må tas i bruk.

6. Desinformasjon

På sosiale medier som Facebook, Snapchat, Instagram og TikTok begynner det å spre seg en video med følgende budskap:

"NATO-styrkene setter innbyggerne i kommunen i fare. På tide at politikerne forteller sannheten!"

Videoen viser omfattende krigshandlinger i tettbygde områder, med store ødeleggelser. Den fremstår autentisk, men det er uklart hvor og når opptakene er gjort. I løpet av kort tid mottar kommunen og lokalt politi en rekke henvendelser fra livredde innbyggere.

Dagen etter mottar en stor andel av innbyggerne i kommunen en SMS: "Du blir løyet for. NATO-styrkene vil ta over kontrollen der du bor og beslaglegge dine eiendeler".

Budskapene har et tydelig formål om å skape frykt, mistillit til myndighetene og motstand mot allierte styrker. Aktiviteten øker i kommentarfelt i den lokale nettavisa og sosiale medier. Enkelte oppfordrer til protester.

Samtidig spres ulike falske budskap mot bestemte grupper i befolkningen, uten at kommunen har full oversikt over rekkevidden. Foreldre mottar meldinger om at militær aktivitet nær skoler gjør det utrygt å sende barn på skolen. Eldre og pårørende mottar informasjon om at helse- og omsorgstjenester vil bli nedprioritert som følge av militære behov.

Ett døgn senere spres også en video som tilsynelatende viser opptak med kommunens ordfører. I videoen oppfordres innbyggerne til å forberede evakuering innen 24 timer på grunn av økende krigsfare.

Videoen fremstår troverdig og profesjonell, og spres seg raskt. Dette fører til uro og frykt i befolkningen. Kort tid etter at videoen er publisert, oppstår det problemer med elektronisk kommunikasjon (mobilnett og internett). Flere basestasjoner i kommunen faller ut, og mobilnett og internett er ustabilt. Innbyggere i mer avsidesliggende deler av kommunen mister i perioder all kontakt. En foreløpig vurdering fra politiet peker på mulig sabotasje.

Det ustabile mobilnettet og internettet gjør det vanskelig for kommunen å nå ut med korrigerende informasjon. Dette øker risikoen for at desinformasjonen får større gjennomslag.

7. Sosial beredskap

Kommunen får varsel om at et større antall barnefamilier vil ankomme i løpet av de neste dagene som følge av den sikkerhetspolitiske situasjonen. Barna har behov for plass i barnehage, skole og skolefritidsordning. Kommunen må innen 72 timer tilby et forsvarlig oppveksttilbud til et antall barn som tilsvarer en økning på 10 prosent i dagens kapasitet innen barnehage og grunnskole.

Barnehager og skoler er allerede preget av redusert bemanning som følge av sykefravær og mobilisering. Flere virksomheter melder om minimumsbemanning, og enkelte ansatte med nøkkelkompetanse er ikke tilgjengelige. En av barnehagene har allerede fullt belegg og begrenset kapasitet i lokalene. Når antallet barn nå øker på kort tid, oppstår det utfordringer med å gi alle barna et forsvarlig tilbud.

Flere av barna er preget av bekymring og usikkerhet knyttet til situasjonen. Ansatte i barnehager og skoler melder om økt behov for psykososial oppfølging. Mange av barna må på kort tid tilpasse seg nye omgivelser, rutiner og nye mennesker.

Etter at NATO erklærte artikkel 5, begynner det å spre seg rykter blant elever om at nærområdet kan bli utsatt for angrep som følge av militær aktivitet i regionen. Ryktene skaper bekymring blant barn, foresatte og ansatte. Kommunen opplever samtidig økt pågang fra foresatte som ønsker informasjon og avklaringer om situasjonen.

8. Brann og redning

Brann- og redningsvesenet i kommunen er inne i en periode med skjerpet beredskap. Om lag 10 prosent av det operative mannskapet er utilgjengelig grunnet mobilisering og andre beredskapsoppgaver. Samtidig er stabiliteten i strøm og IKT redusert, og enkelte interne systemer for ressursoversikt og planverk er periodevis utilgjengelige.

Flere brannstasjoner har de siste dagene registrert mistenkelig aktivitet, blant annet droneaktivitet og inntrengning på stasjoner i forbindelse med utrykninger. Egen skallsikring er skjerpet. Tiltakene som er iverksatt påvirker imidlertid tilgjengelighet og drift.

Samtidig spres rykter og desinformasjon seg raskt. I sosiale medier deles påstander om manglende kontroll, motstridende evakueringsråd og svikt i vannforsyningen. Dette bidrar til uro i befolkningen, økt pågang til nødteater og informasjonslinjer, og skaper ytterligere belastning på allerede pressede ressurser. Behovet for koordinert, troverdig og rask kommunikasjon er kritisk, men konkurrerer med operative oppgaver.

Kommunens beredskapsråd og fylkesberedskapsrådet møtes jevnlig for å koordinere situasjonsforståelse, tiltak og prioriteringer. Deler av informasjonsgrunnlaget er i noen tilfeller gradert, noe som gjør det krevende for lokale aktører å få et helhetlig bilde. Samtidig øker behovet for samarbeid mellom sivile og militære aktører.

Brann- og redningsvesenet uttrykker behov for:

- kunnskap om prioritering av anlegg og objekter av kritisk betydning for samfunnet ved samtidige hendelser
- kunnskap og informasjon om militær tilstedeværelse som kan påvirke brannsikkerheten i kommunene

Videre skal brann- og redningsvesenet fortløpende kartlegge og vurdere risiko og sårbarhet som grunnlag for fortløpende dimensjonering av beredskapen, samt ivareta forebyggende oppgaver.

Det er en økende erkjennelse av at fremtidige hendelser kan innebære kombinasjoner av brann, eksplosjoner, farlige stoffer og pågående trusler.

Fra redningsinnsats i krigsutsatte områder meldes det om behov for særlig kompetanse innen:

- Innsats ved sammenraste bygg (USAR)
- Innsats i usikret område
- CBRNE

Brann- og redningsvesenet opplever et økende spenn mellom oppgaver, risiko og ressurser. På den ene siden forventes det at beredskapen for akutte hendelser opprettholdes. På den andre siden foreligger tydelige nasjonale føringer om at ressursene må prioriteres strengere.

Diskusjonsspørsmål

Kriseledelsen

1. Hvordan kan dere oppnå og opprettholde en felles situasjonsforståelse i denne situasjonen?
 - Hva er konsekvenspotensialet i denne situasjonen?
2. Hva er kommunens rolle og ansvar?
3. Hvordan vil kommunens tjenester bli påvirket som følge av denne situasjonen?
 - På kort sikt
 - På lang sikt
4. Hvilke kritiske tjenester må opprettholdes og hvilke kan nedprioriteres?
5. Hvilke ressurser (personell og materiell) er tilgjengelige internt i kommunen?
 - Hvilken rolle kan næringslivet og frivillige organisasjoner spille?
6. Har kommunen planverk, inklusiv kontinuitetsplaner, som ivaretar denne situasjonen? Er disse planene samordnet med samvirkeaktørers planverk?
7. Er det behov for befolkningsvarsling, og hvilke systemer kan eventuelt benyttes i denne situasjonen?
8. Hva bør kommuniseres, og hvordan kan dere kommunisere med ulike sårbare grupper?

Beredskapsrådet

1. Hvordan kan aktørene oppnå og opprettholde en felles situasjonsforståelse i denne situasjonen?
 - Hva er konsekvenspotensialet i denne situasjonen?
2. Hva er de ulike aktørenes roller og ansvar?
3. Hvordan påvirker situasjonen evnen til å opprettholde kritiske samfunnstjenester?
 - På kort sikt
 - På lang sikt
4. Hva er de viktigste oppgavene for aktørene i beredskapsrådet i denne situasjonen, både hver for seg og sammen?
5. Er det behov for bistand? Hvilke ressurser er tilgjengelige (på kort og lang sikt)?
 - Hvilken rolle kan næringslivet og frivillige organisasjoner spille?

6. Er planverket deres samordnet?
7. Hvordan sikrer dere et samordnet budskap til media og befolkningen?
 - Hva ville dere kommunisert og hvordan?

Virksomheter

1. Hvordan kan dere oppnå og opprettholde en felles situasjonsforståelse i denne situasjonen?
 - Hva er konsekvenspotensialet i denne situasjonen?
2. Hva er virksomhetens rolle og ansvar?
3. Hvordan blir virksomhetens drift og leveranser av varer/tjenester rammet som følge av denne situasjonen?
 - På kort sikt
 - På lang sikt
4. Hvilke kritiske funksjoner må opprettholdes, og hvilke aktiviteter eller leveranser kan nedprioriteres?
5. Hvilke ressurser er tilgjengelige internt i virksomheten?
 - Hvilken rolle kan samarbeidspartnere, leverandører og eventuelle eksterne aktører spille?
6. Har virksomheten beredskapsplaner og kontinuitetsplaner som dekker denne situasjonen?
7. Hvordan informerer dere ansatte, kunder og andre interessenter? Hvilke systemer kan benyttes?
 - Hva bør kommuniseres, og hvordan?

Avsluttende refleksjoner

- Hva oppleves som kommunens/virksomhetens/lokalsamfunnets største sårbarhet i dette scenariet?
- Hvilke styrker har dere identifisert?
- Hvis dette skjer i morgen – hva er dere mest og minst forberedt på?

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Rambergveien 9

3115 Tønsberg

+47 33 41 25 00

postmottak@dsb.no

Utgitt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

Juni 2026